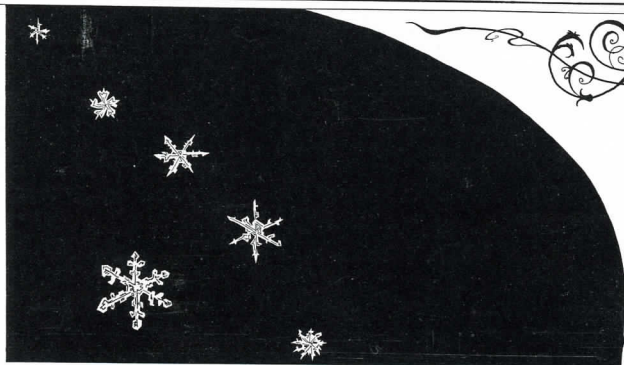
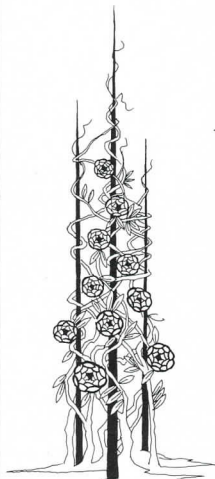

SNEDRONJEN

AARHVS TEATER-STOKE SCENE

DEAN V. TOULSEN

H. C. Andersen om Snedronningen og om at digte eventyr

Brev til B. S. Ingemann – 20. november 1843

»To nye Eventyr ligge saa godt som færdige; ett »Trolldspeilet«, [Snedronningen] troer jeg, er ikke uheldigt. Fanden finder en Dag paa Noget, som han har stor Fornøjelse af: han skaber et Speil, der har den egenskab, at alt Smukt og Herligt, der afspeiler sig deri, kryber sammen og bliver smaat; men hver Feil voxer og fremtræder. Gaaer der en god Tanke gennem et Menneske-Bryst, da farer der et Griin gennem Speilet. Efterat Jorden har afspeilet sig, flyver Fanden op mod Himlen for at Gud og Englene kunne see deri; men da griner Speilet mere og mere, alt som det nærmer sig Himlen, saa at det zitter og falder Djævelen ud [af] Hænderne; det styrter mod Jorden og slaes i Millioner Stykker; hvert af disse flyver Folk i Øinene, og da er det, de faae Øie mere for det Svage end [for] det Fortræffelige; kommer der en Splint i Hjertet, da bliver det Grine-Mennesker, der kan grine, og det ad Alt! Nu kommer Historien i Eventyr, hvorledes Sligt fremtræder, og hvorledes, kun ved at græde dybt og skue ind i Guds Natur, Glasstumpen grædes ud! – Det andet er et Eventyr om »Hyldemoer«. – »Jeg troer – og det vil glæde mig, om jeg har Ret – at jeg er kommen paa det Rene med at digte Eventyr! De første, jeg gav, vare jo meest ældre, jeg havde hørt som Barn, og som jeg, efter min Art og Maade, gjerne fortalte og omdigtede; de, jeg selv skabte ... vandt imidlertid meest Bifald, og det har givet mig Flugt! Nu fortæller jeg af mit eget Bryst, griber en Idee for den Ældre – og fortæller saa for de Smaa, medens jeg husker paa, at Fader og Moder tidt lytte til, og dem maa man give Lidt for Tanken!«

Igen til Ingemann – året efter –
10. december 1844

»... Mit sidste Eventyr »Snedronningen«, har det været mig en lyst at nedskrive; det trængte sig saaledes ind i min Tanke, at det dandsede hen over Papiret; jeg har troet, at De og Deres Kone vilde synes om denne Genialitetens Seir over den kolde Forstand. Af Deres Brev seer jeg ogsaa, at det har interesseret Dem;«

Om eventyret Snedronningen

»Grantræet og Snedronningen kom i 1844. Det år var vinteren blændende hvid, sneen faldt tæt og blødt, og den frostklare luft er i disse eventyr, her er han den ægte stemnings mester. Snedronningen er et af hans længste eventyr, her skabte han for en gangs skyld det fuldendte i større ting. Man kan kalde det H. C. Andersens Candide med hele kontrasten mellem Norden, varm og naiv, og Syden, vemodigt erfarene.«

SIGNE TOKSVIG (1934)

»Bag det tilsyneladende barnlige eventyr ... mærker man en konflikt af åndshistorisk rækkevidde. Det er det moderne livs splittelse mellem kold intelligens og levende intuition, gold selvished og udholdende selvopofrelse, der afspejles i denne historie. Det er den mandlige og kvindelige psyke i uophørligt samspil og konflikt.«

NIELS KOFOED (1967)

»Snedronningen, en virkelig Vintermyte, der sindrigt er underlagt en Forolkning af moralsk og psykologisk Art: den gamle romantiske Modsætning mellem den kolde Forstandskløgt og det varme enfoldige Hjerte. Men meget andet Mytestof er blandet ind. Det gaar med de bedste af Andersens Myter som med de gode gamle [Myter], at en Indvikling eller Uklarhed kun bliver en Ynde mere ...«

PAUL V. RUBOW (1943)

»Det er den geniale kombination af tosset fantasi og psykologisk sandhed, der gør Snedronningen uopslidelig.«

BO GRØNBECH (1971)

»I dette æventyr søger den reproducerende Andersen at »ophæve« det selvforståelsesmæssige sammenbrud, hvis fremtrædelsesform er ironien, ved i teksten at hævde en løsning, der skal integrere de sprængte dele på ny under dannelseskulturens vinger ... Æventyret skal tjene til at overbevise læserne og forfatteren selv om dannelseskulturens gyldighed og dermed om den gamle semi-feudale samfundsforms gyldighed ...«

PEER E. SØRENSEN (1973)

Gerda – Kirsten Norholt og Kaj –
Torben Zeller

Teatret skal være realiserede drømme

– siger Barbro Boman, aftenens dramatiker og »debutant« og fortæller om et afvekslende liv

BARBRO BOMAN – forfatterinden til aftenens ur-premiere, er på en måde debutant, idet »Snedronningen« er hendes første dramatiske værk, der bliver opført på et teater. Men det er en erfaren debutant, der har beskæftiget sig med mange andre former for kunstneriske udtryk, bl. a. som skuespiller, spillefilms- og kortfilmsinstruktør, dramaturg, manuskriptforfatter, hørespilsforfatter m.m. Vi har bedt Barbro Boman fortælle lidt om sig selv og sin hidtidige løbebane.

– Det er svært, jeg har beskæftiget mig med så meget og man vil jo nødig fremstå som en rendemaske. Men jeg er altså født og opvokset i Göteborg og tilbragt en del af barndommen i Østrig, en del af ungdommen i Spanien og en del af voksenlivet i England. Og så et besøg i København, der var planlagt at vare tre uger. Det er nu 19 år siden. Jeg har boet i Danmark uafbrudt siden, og befinder mig godt ved det. Jeg skriver dog stadig på mit modersmål, derfor har digteren *Frank Jæger* lavet en dansk oversættelse af »Snedronningen«, som jeg er meget glad for.

Jeg startede, fortsætter Barbro Boman, som script-girl ved filmen. Det er den praktiske assistent bag instruktøren, og det var egentlig slet ikke mig. Ville hellere beskæftige mig med de »indre« og mere dybtgående ting, end de ydre og kontane, som hører dette job til. Så kom jeg til *Svensk Filmindustri* som dramaturg, altså læser og bedømmer af de manuskripter, som vi fik tilsendt. Og det var sandelig ikke få. Alle, der har lært at skrive, tror tilsyneladende også, at de kan skrive for filmen. Det meste af tiden gik med at tale i telefon med rasende mennesker, hvis manuskript var blevet returneret.

Det gav mig heller ikke nok tilfredsstillelse, og så fandt jeg på at det nok var skuespiller jeg skulle være. Jeg gik på *Witzanskys* teaterskole og opnåede da også at få en rolle i en spillefilm. Men til trods for min erfaring med mediet – på den anden side af kameraet – blev jeg skrækslagen af angst og ville gemme mig væk, når kameraet skulle på. Det er jo lidt upraktisk.. Jeg begyndte at skrive manuskripter til film, og opgav definitivt drømmene om en skuespillerkarriere.

Efter at have skrevet en række manuskripter fik jeg så chancen for – hvad jeg nu længe havde haft lyst til – at sætte en film iscene, efter mit eget manuskript. Det blev spillefilmen »*Det er aldrig for sent*«, en titel der i øvrigt kan stå som et motto over mit hele liv.

Den fik glimrende anmeldelser – men ingen kom for at se den, absolut ingen. Jeg ved i dag hvorfor. Den var for privat. Så var det, at jeg tog på min »kortvarig« ferie til Danmark, og har været her lige siden. Jeg fik kontakt med *Skot-Hansen* fra *Laterna* film, der opfordrede mig til at gå i gang med dokumentarfilm. Det kan jeg ikke, sagde jeg, men prøvede alligevel. Den første blev en film om evnesvage børn, »Barnet, du gav os« og derefter en lang række andre. Og så fik jeg det endelig lært. Ikke at være privat – men personlig.

– Men hvordan kommer teatret og »Snedronningen« ind i billedet?

– Jeg har altid elsket teatret, men i mange år

*Gerda – Kirsten Norholt – i blomsterhaven hos konen, som kunne trolddom.
(Tove Wisborg) sammen med alle blomsterne*

slet ikke følt mig kompetent til at beskæftige mig med det for alvor. Men for fire-fem år siden arbejdede jeg sammen med *Ulla Ryum* om en film-udgave af hendes roman »*Natsangeren*«. Det blev aldrig til noget, men i stedet lavede jeg en radioteater-udgave af romanen, og på opfordring af radioen har jeg skrevet endnu et par – selvstændige – hørespil.

»*Snedronningen*« har jeg altid elsket – for 20 år siden arbejdede jeg på at lave et filmmanuskript ud af den historie. Det blev ikke til noget, men jeg gemte hende i baghovedet og for tre år siden fandt vi sammen igen.

Jeg er glad for, at jeg første gang jeg træder op på en scene er i så godt selskab som med H. C. Andersen, inden jeg vover mig ud på helt egne ben.

Man har, fortsætter Barbro Boman, et enormt

privilegium som skribent. Alle ens erfaringer, også de dårlige, er materiale man kan bruge i dette job. Jeg lærer mig at leve, mens jeg skriver, Og jeg lærer mig at skrive, mens jeg lever. Jeg kan ikke i det jeg skriver forråde min virkelighedsopfatelse: at mennesket har mulighed for selv at forme sit liv. Vi er enormt privilegeret her i Skandinavien, således som den øvrige verden ser ud, fordi vi lever i en virkelighed hvor mennesker har en fantastisk mulighed for at realisere sig selv. Det er ikke tilfældigt, slutter Barbro Boman, at to af mine yndlings-teaterstykker er Strindbergs »*Et drømmespil*« og Calderons »*Livet er en drøm*«. De er fulde af smerte og vemod, men også af håb og drømme. Teatret skal – synes jeg – være muliggjorte eller realiserede drømme.

B.F.

SNEDRONNINGEN

en kærlighedens højsang

Af Barbro Boman

H. C. Andersen skrev »Snedronningen« i to etaper. Han påbegyndte den sommeren 1843 – det blev til historien om Troldspejlet. I december 1844 afsluttede han den, den var da vokset til »et eventyr i syv historier«.

I et brev den 10. december samme år skriver han til digterkollegaen Ingemann: »Mit sidste eventyr, »Snedronningen« har det været mig en lyst at nedskrive; det trængte sig således ind i min tanke, at det dansede hen over papiret.«

At det var en lyst for H. C. Andersen i sit eventyr at fremstille barnetroens sejr over fornuften, og at det var ham en fryd at slutte sig til den romantiske tidsalders anti-intellektualisme – ja, det har hans læsere og forskere været enige om.

Men »Snedronningen«s grobund er mere hemmelighedsfuld end som så. Det er langtfra et naivt eventyr for børn, men en beretning om kærlighedens mirakel. For et af de temaer, som vender tilbage i H. C. Andersens digtning, er dette: troen på kærlighedens formåen at gøre underværker. Det er denne kærlighed, som får den lille havfrue til at ofre sin stemme for at få menneskelig skikkelse – og det er den samme tro på kærlighedens kraft, der får Gerda i »Snedronningen« til at overvinde tvivl og rædsel, til at drage ud i verden for at finde sin Kaj. Kaj, barndommens legekammerat, som blev borte for hende »en vinterdag, da snefnuggene fødte«.

Man læser »Snedronningen« som barn – og man sluger den. Kaj og Gerda, barn som en selv. Men gennem eventyret drager også en flig af noget gådefuldt, skræmmende. Der er djævelen, hvis splintrede troldspejl skaber forvirring i den verden, som en gang var »gylden« – hvor får han sin magt fra? – og der er Sne-

dronningen selv, kold og farlig, gådefuld og lokkende ...

Årene går, man fortsætter med at læse eventyret, og spørgsmålene bliver flere og flere. Hvad ville der ske, hvis Snedronningen og Gerda mødtes, hvem skulle tvinges til at give op? Og Snedronningen, har hun ikke et øjeblik af tvivl, af svaghed? Gerda – forandres hun ikke, forbliver hun virkelig den samme? Og så tager den til slut form – lysten til at få noget mere at vide. Bliver til skuespillet »Sne dronningen«. Hvor Kaj og Gerda er blevet til voksne mennesker – hvor Gerda og Snedronningen mødes – hvor Kaj og Gerda drager ud i en verden, som har tabt barndommens uskyld.

For Gerda, barnet i H. C. Andersens eventyr, er blevet en voksen i skuespillet. Som Kaj. Men mens Kaj har fået troldspejlets splint i øje og hjerte, den splint, som forvandler ham og gør det muligt for Snedronningen at gøre ham til sin fange – så bevarer Gerda barndommens tro på mirakler. For hvad får hende ellers til at begynde sin rejse, sin umulige søgen efter Kaj?

Egentlig modig er hun ikke, nogen eventyrlyst har hun sådant set heller ikke. Men hun er et menneske med troen på kærlighedens kraft. Det er den som til sidst smelter evighedspuslespillets isbrikker og gør Kaj fri – det er den, som får hende til at tage sin Kaj ved hånden for at gå ud. Ud i en verden hvor troldspejlets vrangbillede har erstattet barndommens idyl. Hvor det er nødvendigt at kæmpe, for at kærligheden skal kunne leve.

Barbro Boman (april 76)

Gerda – Kirsten Norholt – i skoven sammen med de tre røvere: Fra venstre: Gert Jeppesen, Søren Pilmark og Hother Bøndorff

Gerda – Kirsten Norholt og Kaj – Torben Zeller i Snedronningens palads sammen med Snedronningen – Tove Wisborg

Koreografiassistent: *Chris Blackwell*
Assisterende scenograf: *John Lindskov*

Regi: *Ilse Dickers – John Lindskov*
Suffli: *Ingrid Gottschalck*

Scenemester: *Kai Johansen*
Malersal under ledelse af *Jens-Anker Olsen*
Skræddersal under ledelse af *Hanne Gissel*
Tonemester: *Jens Ravn*
Belysningsmester: *Niels Emil Larsen*
Teaterfrisør: *Anette Krafzyck*

Rekvisitør: *Frode Sørensen*
Overregissør: *Jørn Walsøe*

Aarhus Teater, Store Scene
sæson 1976/77

Ur-premiere: 3. december 1976

Teaterforlag: Feigenbergs Dramatiske Agentur

Pause når lyset tændes i salen.
Spilletid: ca. 3 timer.

Teaterchef: *Henrik Bering Lüsberg*
Teatersekretær: *Jacob Kielland*

Plakat og programfor side: *Benny Poulsen*
Foto under de afsluttende prøver: *Rolf Linder*
Programredaktion: *Bent Frandsen*

Tryk: *Kannike Tryk, Århus.*

**»LIVET ER DET DEJLIGSTE
EVENTYR«**

H. C. Andersen

SNEDRONNINGEN

Skuespil af Barbro Boman frit efter H. C. Andersens eventyr

Musik:

Fini Høstrup

Oversættelse:

Frank Jæger

Instruktion og koreografi:

Benny Poulsen

Scenografi:

Günther Rossen

Lysdesign:

Benny Rünitz

Musikalsk ledelse:

Fini Høstrup

Orkester:

Niels Barfoed

David Cadogan

Jens Jepsen

Uffe Steen Jensen

Holger Laumann

Uffe Palm Mortensen

Poul Poulsen

Hans Jacob Sahlertz

Verner Work

Medvirkende:

Snedronningen/Troldkvinden

Prinsessen/Røverkællingen ... *Tove Wisborg*

Gerda *Kirsten Norholt*

Kaj *Torben Zeller*

Djævelen/Prinsen *Lars Lohmann*

Røverpigen Sara *Anne-Vibeke Mogensen*

2 smådjæвле { *Jack Hansen*
Sandy Grant

Kragen *Lars Junggreen*

Kragens kæreste *Bente Eskesen*

Renen *Stig Hoffmeyer*

Djævelens udsendte *Gert Jeppesen*

1. astronaut *Stig Hoffmeyer*

2. astronaut *Bente Eskesen*

3. astronaut *Hother Bøndorff*

1. røver *Gert Jeppesen*

2. røver *Hother Bøndorff*

3. røver *Søren Pilmark*

Pinseliljen *Susanne Oldenburg*

Hyacinten *Bente Eskesen*

Ildliljen *Lizzi Lykke*

2 roser { *Lene Iversen*
Brita Fogsgaard

Den virkelige røverkælling ... *Lizzi Lykke*

En skovdue *Susanne Oldenburg*

Klokkeren *Erling Dalsborg*

Marië *Lizzi Lykke*

Skolelæreren *Børge Hilbert*

Skoledrengen Anders *Anders Bircow*

Endvidere som blomster, træer, drømme, hofdamer, skovduer, isbjørne, ræve-frøkner, fanger m.m.:

Lena Iversen, Sean Bartley, Chris Blackwell, Susanne Oldenburg, Anders Bircow, Søren Pilmark, Lene Jensen, Anette Juul Larsen, Bente Tastrup, Anne Ladekjær-Mikkelsen, Jørgen Demuth, Lars Peter Neve.

H. C. Andersen og teatret

Af Jørgen Heiner

»Theatret er min skolegang, sagde hun, min Kundskabs Kilde, der fra har jeg min opfriskede Bibelhistorie ... Jeg har fra Theatret min Verdenshistorie, Geographi og Menneskekundskab! Jeg kjender fra de franske Stykker Pariserlivet – slibrig, men høist interessant!« Således fortæller *H. C. Andersen* om den komediegale Moster i eventyret af samme navn, og deri giver digteren en munter og klog beskrivelse af sin samtids forhold til teatret.

Scenen og dens kunst var for 1800-tallets københavnere en forunderlig blanding af morsskab og middel til dannelse – en »mægtig Talerstol« skriver *H. C. Andersen*, »hvorfra ... der forkyndes for Hundrede, hvad der neppe læses af Ti!«

H. C. Andersen havde et livslangt, nært forhold til teatret, fra han som lille dreng i Odense fik læst højt af Holberg og med »mit Hoved vasket med Sæbe og Haaret kæmmet til Side ... første Gang kom paa Comedie«, og indtil digterens sidste teaterbesøg i 1875.

Det var teatret i København – »Maalet for min Stræben« – der i 1819 trak *H. C. Andersen* til hovedstaden – »det var Theatret, jeg var født for, og det var her, jeg vilde blive en berømt Mand.«

H. C. Andersen modtog sang- og danseundervisning, blev statist og indleverede snart forskellige dramatiske udkast, men den forventede succes udeblev; og først efter adskillige års arbejde med uddannelse, debuterede han – som forfatter.

Men teatret øvede fortsat en stærk tiltrækning, og som han selv beretter ofte af praktiske årsager – »Theatret er og var ... den Virkeplads, der for enhver dansk Forfatter er den mest indbringende;« I de økonomisk vanskelige perioder betød forfatterindtægterne fra Det kgl. Teater meget.

H. C. Andersen forsøgte sig inden for mange forskellige genrer – fra datidens populære vaudeviller over sangspil, eventyrkomedier, operalibretti, dramaer, lystspil og tragedier, men først og fremmest var han en af sin periodes flittigste og bedste teatergængere såvel hjemme som i udlandet med skarpe og forbløffende iagttagelser, der i rigt mål genfindes i de nu udgivne dagbøger.

Til Det kgl. Teater skrev *H. C. Andersen* 21 arbejder, der fik vekslende sceneheld; bedst lykkedes det realistisk genrebillede fra Chr. VIII:s København »*Den nye Barselstue*« (1845), og teksten til Hartmann-operaen »*Li-den Kirsten*« (1846) med tavlebordsduetten.

Det var imidlertid vanskeligt for *H. C. Andersen* at skulle konkurrere med datidens mere åbenlyst dramatiske begavelser som *J. L. Hei-*

berg og *Henrik Hertz*. Censuren og kritikken var ofte hårdhændet og sårende, og at digteren tit følte sig forulemepet og forfulgt, kan vi læse om i erindringsbogen »*Mit Livs Eventyr*«.

Men publikums reaktioner betød trods alt mere for *H. C. Andersen*. Da København med Grundloven i 1848 og ophævelsen af Det kgl. Teaters monopol fik sin første folkelige scene i Casino, stod *H. C. Andersen* i modsætning til de fleste af sine kolleger rede med sin arbejdskraft. Og på Casino var det han for alvor kom til at opleve en begejstring og oprigtig glæde med sine store eventyrforestillinger – »*Mer end Perler og Guld*« (1849), »*Ole Lukøje*« (1850) og »*Hyldemor*« (1851). Ved opførelsen af »*Ole Lukøje*« skriver *H. C. Andersen*: »Stykket gik mange Aftener med stort Tilløb og megen Erkjendelse; af selve Folket, af Menigmand, som man kalder den Fattigere, fik jeg den; jeg høstede en Tak, som ingen Blad-Critik, ingen Dialectisk-Interessant i de forskellige Samfund har kunnet give større. En fattig Haandværksmand stod med Taarer i Øinene en Aften ved Slutningen af Stykket, og idet vi gik ud af Døren sammen, greb han min Haand og sagde: »Tak, Hr. Digter Andersen, det var en velsignet Comedie!« De Ord var mig mere end den mest glimrende Anmeldelse.«

Med sin fantasi, menneskelige varme og godmodige humor gav han datidens københavnske proletariat uforglemmelige teateroplevelser, og bidrog på sin måde samtidig til dets oplysning og dannelse i en ny politisk epoke.

Men *H. C. Andersen*s betydning for teatret afsluttedes ikke dermed – et utal af kunstnere har siden ladet sig inspirere, især af eventyrene, til sceneriske arbejder: operaer, balletter og skuespil, blandt andet *Stravinsky* med »*Nattergalen*« (1914), *Knudåge Riisager* med »*Tolv med posten*« (1942), *Kjeld Abell* med festspillet »*Andersen – eller hans livs eventyr*« (1955) til digterens 150 års dag. *Finn Methling* samme år med skuespillet »*Skyggen*«, *Benny Poulsen* på Aarhus Teater/Scala 74/75 med »*Klods-Hans*« og endelig nu *Barbro Boman* med »*Snedronningen*« (76).

*Herover: Tove Wisborg som troldkvinden
sammen med Gerda – Kirsten Norholt.*

Til venstre: Lizzy Lykke som Ildliljen

H. C. Andersen

Tidstavle

- 1805 født i Odense den 2. april.
1819 Afrejse til København.
1828 Student.
1829 Debut med *Fodreise*. Debut på det kgl. Teater med vaudevillen *Kjærlighed paa Nicolai Taarn*.
1830 *Digte*.
1831 Rejse til Harzen. *Phantasier og Skizzer*. Rejseskildringen *Skyggebilleder*.
1832 *Levnedsbogen*.
1833 Rejse til Frankrig og Italien. *Agnete og Haymanden*.
1834 Hjemkomst til Danmark d. 3. aug.
1835 *Improvisatoren*, 1835–42 *Eventyr fortalte for Børn*, seks hæfter.
1836 *O. T.*
1837 Rejse til Sverige. *Kun en Spillemand*.
1838 Tildelt forfatteunderstøttelse på livstid.
1839 *Billedbog uden Billeder*.

- 1840 *Mulatten, Maurerpigen*. Anden rejse til Rom.
1841 Rejse til Tyrkiet og Donaulandene.
1842 *En Digers Bazar*.
1843 Jenny Lind i København. 1843–48 *Nye Eventyr*, fem hæfter.
1846 Rejse til Italien. *Liden Kirsten. Mit eget Eventyr u. Digtning*.
1847 Rejse til London.
1848 *De to Baronesser*.
1850 Skuespillet *Ole Lukøie*.
1851 *I Sverrig*. Titulær professor.
1852 Rejse til Italien. 1852–53 *Historier*, to samlinger.
1855 *Mit Livs Eventyr*.
1857 Besøg i England hos Dickens. *At være eller ikke være*.
1858–72 *Nye Eventyr og Historier*, elleve hæfter.
1867 Æresborger.
1870 *Lykke-Peer*.
1875 død 4. august.

(Fra Niels Kofoed »H. C. Andersen« (1967)).

Herover: Gerda møder Sara i skoven.

Fra venstre: Gert Jeppesen, Hother Bøndorff, Søren Pilmark, Kirsten Norholt, Sandy Grant, Jack Hansen og Anne-Vibeke Mogensen (Sara).

Til venstre: Smådjævlene Sandy Grant og Jack Hansen skræmmer Gerda – Kirsten Norholt.

Modsatte side: Gerda – Kirsten Norholt og Kaj – Torben Zeller, da alt endnu er idyl

Om H. C. Andersen

– Der skal Mod til at have Talent. Man maa vove at fortrøste sig til sin Indskydelse, man maa stole paa, at det Indfald, der opstaar i Ens Hjerne, er sundt, at den Form, der falder En naturlig, selv om den er ny, har Ret til at være; man maa have vundet Dristighed til at udsætte sig for at blive kaldt affekteret eller vild, før man kan betro sig til sit Instinkt og følge det, hvorhen det fører og byder.

– Det Elementære i Andersens Poesi sikrede ham en Læsekreds blandt fremmede Landes Dannede. Det sikrer ham en endnu mærkeligere blandt vort eget Lands Udannede. Det Barnlige er i selve sit Væsen folkeligt ...

– Æventyrets første Pligt er den at være poetisk: dets anden er den at være eventyrligt. Heri ligger for det første, at Æventyrverdenens Orden maa være det hellig. Hvad der i Æventyrsproget er fastslaaet som Regel, det maa Æventyret tage Hensyn til, hvor hensynsløst det end forresten kan være overfor den virkelige Verdens Love og Regler.

Georg Brandes 1902

»H. C. Andersen som Æventyrdigter«

– I skolen var denne tilbøjelighed til drømmerier jo en lidt uheldig egenskab; dagdrømmerne er alid uopmærksomme i skolen. Og medens H. C. Andersen ikke distraheredes ved deltagelse i kammeraternes spilopper – dem holdt han sig fjernt fra – sad han ofte »drømmende« og stirrede på den brogede væg og fik da en lille irrettesettelse af læreren, fordi han nu var »borte igen«.

– Og da den nylig konfirmerede dreng drog ud i verden med sine tretten sammensparede daler i lommen, kastende vrang paa alle muligheder for en rolig og betrygget tilværelse, som aabnede sig for ham i Odense, og uden anden plan end den, at han ville være berømt, førte han sin ejendommelige sjælelige konsitations evne til ureflekteret koncentration i en handling ud i det eventyrlige.

Hjalmar Helweg, 1927

»H. C. Andersen«

– H. C. Andersen skaber sig et stort fantastisk rige midt i virkeligheden, fordi han befrier den sprogløse verden fra dens tavshed, giver den mål og mæle, det menneskelige sprog med et tilskud af menneskelig tænkning og følelse. Dermed vender vi os til en anden hovedform for digterens fantasiarbejde; han omformer hele omverdenen efter det menneskelige livs forbillede

Walter A. Berendsohn, 1955

*Fantasi og virkelighed i H. C. Andersens
»Eventyr og Historier«*

– På en forunderlig måde innvarsler han den nye æra i forståelsen av mennesket som ligger skjult i barndommen – i ubevisstheden – og i drømmen.

Disse tre porte klemmer han opp. Med egne, trange passasjer førte de alle inn til det samme store rom – der han beskrev for oss det brogede liv i alle avskygninger.

Det sekel som kom 25 år etter hans død er da også blandt andre betegnelser blitt kalt for barnets århundred i erkjennelse av at vi omsider er kommet på sporet etter det som former og deformerer menneskets personlighetsutvikling.

– Kunsten er meget nært beslæktet med drømmen både som prosess og som funksjon – og har til oppgave å holde oss levende og plastiske.

– Først lenge etter han er død og borte, er en på vei til å kunne tyde det testbatteri han skapte – og som han etterlot sammen med hele sitt mest intime datamateriell som gir oss ett nødvendig og fyldig bakgrunnstoff for bedømmelsen. Han utleverte seg derved – også til samtidslatteren – for at andre skulle kunne lære både ham selv og seg selv å kjenne.

Arne Duve, Oslo 1967

Symbolikken i H. C. Andersens eventyr

Herover: De fire hovedmænd bag aftenens urpremiere: fra venstre komponisten og kapelmesteren Fini Høstrup, scenografen Günther Rossen, lysdesigneren Benny Rünitz og instruktøren og koreografen Benny Poulsen.

Til venstre: Sara – Anne-Vibeke Mogensen og Gerda – Kirsten Norholt i to situationer fra deres møde i skoven og i røverhulen.

Bagsiden: Snedronningen – Tove Wisborg – som sig selv i sit palads sammen med sin fange, Kaj

